

Nr 373.

Av herr **Johanson** i Stockholm **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 362, angående ytterligare anslag för bekämpande av arbetslösheten samt lindrande av nöd.

Genom framläggande av proposition 362 har Kungl. Maj:t äskat ytterligare medel för bekämpande av arbetslösheten samt lindrande av nöd. Vid genomläsandet av denna proposition, som tillkommit efter förnyad framställning från arbetslöshetskommissionen, frapperas man av att Kungl. Maj:t underkänt de synnerligen starka skäl, som kommissionen anfört för sin begäran om ett belopp av 31 millioner kronor på tilläggsstat för innevarande år samt på extra stat för 1922 av 5 millioner kronor.

Sälunda framhåller kommissionen, att de arbetslösas antal vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna fortfarande uppgår till omkring 60,000 personer. Arbetslösheten inom till den svenska landsorganisationen anslutna fackförbund, som den 31 december 1920 utgjorde 15.8 %, uppgick den sista mars i år till 26.4 %. På grund av flera samverkande orsaker torde man vara berättigad att antaga att dessa siffror i hög grad äro att betrakta som minimisiffror, och att arbetslöshetens omfattning är vida större, och så vitt man nu kan bedöma, synes ej heller inom den närmaste tiden någon ljusning vara att förvänta. Tvärtom vill det förefalla, som om svårigheterna på arbetsmarknaden börja att sträcka sig till hittills oberörda delar av landet, som även framhålles i propositionen, i det att förhållandena inom skogs-, trävaru-, pappers- och cellulosaindustrierna te sig allt mer och mer svårartade, då desamma ej kunna erhålla någon avsättning för sina produkter.

Kommissionen har i sina överslagsberäkningar utgått ifrån att som ett medeltal till årets slut cirka 30,000 arbetslösa i en eller annan form

torde behöva uppbära hjälp från det allmännas sida. Denna siffra, som endast utgör 50 % av det antal som kommissionen själv betecknar såsom redan nu varande arbetslösa, framför genast den frågan, huru de övriga 50 % skola kunna genomkämpa den tid av svårigheter, som nu av allt att döma måste genomkämpas. Men denna sida av problemet har i propositionen icke alls upptagits till granskning. I stället finner man, att departementschefen ej anser sig kunna ens godkänna det belopp av 36 millioner, som kommissionen begärt, utan anser att det »beräknade anslagsbeloppet skulle så hårt belasta budgeten, att en nedprutning av detsamma torde vara oundgänglig». En dylik nedsättning anses vidare kunna ske utan att antalet statshulpna behöver minskas. De medel, som härvidlag skola tillgripas för att möjliggöra att cirka 30,000 komma i åtnjutande av hjälp, äro helt enkelt nedsättning av såväl hittills utgående nödhjälpslöner som understödsbelopp. Som motiv härför framföres att den rådande depressionen medfört att priserna å olika förnödenhetsartiklar, enkannerligen livsmedel, nedgått avsevärt.

För vår del kunna vi icke ansluta oss till dessa synpunkter. Väl är det sant att priserna nedgått, men härvidlag måste man taga i betraktande, att dessa löner och understödsbelopp voro synnerligen låga, då de fastställdes vid ingången av detta år, och om en liten förbättring kan ske genom penningevärdets stegring, så är detta synnerligen välbehöfligt. Vi få nämligen erinra därom, att då riksdagen under förra månaden hade tillfälle att behandla hithörande angelägenheter, ett starkt missnöje gjorde sig gällande beträffande såväl nödhjälpslöner som understödsbelopp, även om riksdagens majoritet ej ville beakta därvid framförda synpunkter. Då emellertid framställda förslag om förbättringar ej vunnit gehör, finna vi det fullkomligt utsiktslöst att nu framställa förslag om höjningar, men vilja vi i stället på det kraftigaste vända oss mot de ifrågasatta försämringarna.

För vårt vidkommande måste vi därför beteckna arbetslöshetskommissionens begäran om att erhålla anslagsbeloppet som ett förslagsanslag, utan beteckningen »högst», som synnerligen välbetänkt. De principiella erinringar, som kunna göras mot detta krav, ha, som i propositionen även framhålles, ej ställt sig hindrande i vägen, då det tidigare gällt dyrtidsanslaget, och den synnerligen restriktiva politik, som arbetslöshetskommissionen tillämpar, synes vara en god borgen för att man ingalunda behöver befara något missbruk av dessa medel. Men skulle riksdagen godkänna en nedprutning av det begärda anslaget med ej mindre än 9.5 millioner kronor, eller från 36 till 26,5 millioner, och någon ljusning å arbetsmarknaden icke inträder, utan kanske ytterligare försäm-

ringar inställa sig, då kan ett godkännande av propositionen leda till att en urtima riksdag måste sammankallas i och för prövning av den situation, som torde uppstå, därest nu föreslagna medel befinnas otillräckliga.

Utom här framförda erinringar förekommer i propositionen olika uttalanden, vilka äro ägnade att tilldraga sig den allra största uppmärksamhet. Arbetslöshetskommissionen har sin plikt likmätigt framfört exempel på varhän det kan leda, därest ej tillräckliga medel ställas till disposition. Sålunda kunna hela yrkesgrupper bli utsatta för risken att bli utan understöd, och då det gäller att ta ställning till denna fråga, som måste anses ytterligt komplicerad, finner kommissionen, att då egentlig nyproduktion endast synes föreligga som behov inom byggnadsindustrien och jordbruket, skulle byggnads- och grovarbetare närmast vara de grupper, som bleve utsatta för att få understödet indraget, därest icke tillräckliga medel ställas till disposition. Kommissionen framhåller emellertid själv, att en dylik avgränsning skulle »i praktiken stöta på avsevärda olägenheter.»

Dessa avsevärda olägenheter synes emellertid departementschefen ej fästa nämnvärt avseende vid, ty i propositionen begäres helt enkelt, att därest de anslagna beloppen visa sig otillräckliga även med de nedsättningar av understöd och löner som ifrågasättas, skulle Kungl. Maj:t »i första hand böra taga under övervägande att bemyndiga arbetslöshetskommissionen att avstänga byggnadsarbetarna från statens arbetslöshets hjälp».

Den tankegång, som i propositionen närmare utvecklas, synes vara denna: Byggnadsarbetarna åtnjuta högre löner, än vad som gäller för arbetare på andra områden. Om dessa nedsattes, skulle byggnadsverksamheten återupptagas. En möjlighet till en dylik utveckling kan ligga däruti, att byggnadsarbetarna under den varma årstiden hänvisas att reda sig på egen hand.

För vår del måste vi beteckna detta resonemang som fullkomligt oriktigt samt ledande till alldeles orimliga konsekvenser. För det första bör staten icke lägga sig uti de löner, som arbetare och arbetsgivare överenskommit om. För det andra torde det ej vara arbetarnas löner, utan framför allt de ovissa ekonomiska utsikterna, som avhålla folk från att bygga, samt de ännu alltjämt höga materialpriserna.

Vi måste därför på det bestämdaste reagera mot den förenkling av detta problem, som departementschefen gjort sig till tolk för, och vars syfte synes vara att kunna få ett bidrag till motiven för en sänkning av det ifrågasatta anslagsbeloppet. Och även om endast det mindre be-

loppet skulle av riksdagen godkännas, är det vår livliga förhoppning att någon grupp ej skall få sitt understöd indraget förrän vederbörande kunna beredas arbete.

Med stöd av de synpunkter, som ovan anförts, få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta,

1) att för bekämpande av arbetslösheten samt lindrande av nöd anvisa, dels på tilläggsstat för 1921 ett belopp av 31 millioner kronor, dels ock på extra stat för år 1922 ett belopp av 5 millioner kronor.

2) att dessa belopp beviljas som förslagsanslag, utan begränsningen »högst».

3) att någon nedsättning av hittills utgående nödhjälpslöner eller understödsbelopp ej för närvarande bör företagas.

4) att alla ofrivilligt arbetslösa likställas och att någon indragning för vissa yrken av rätten till hjälp från det allmännas sida icke skall äga rum.

Stockholm den 20 maj 1921.

Edv. Johanson.

Stockholm.

A. J. Bårg.

K. W. Holmström

Aug. Sävström.

Axel Ljungberg.
